

İNSAN VE TOPLUM BİLİMLERİ
ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Cilt / Vol: 7, Sayı/Issue: 2, 2018

Sayfa: 1434-1437

Received/Geliş: Accepted/Kabul:
[10-05-2017] – [03-06-2017]

Politik İktidar Bağlamında Hayvan Çiftliği Romanı

Selfiye ÖZKAN

Dr. Öğrencisi, Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Tureng, Giresun University, Institute of Social Sciences

Orcid ID: 0000-0002-2983-4354

selfiyeozkan@outlook.com

Kitap İncelemeleri / Book Reviews

Hayvan Çiftliği

Yazar: *George Orwell*

Kitabın Özgün Adı: *Animal Farm*

Çeviren: *Celal Üstel*

Can Yayınları, 2016, İstanbul, s:160

Kitap bir çiftlikte yaşayan hayvanların eşitlik mücadelesini anlatmaktadır. Çiftlik sahibinin kendilerini sömürdüğünü düşünen hayvanlar bir plan yaparak örgütlü bir biçimde çiftlik sahibine karşı bir ayaklanma gerçekleştirirler. Bu hareketin düşünsel boyutunun en başında Koca Reis adında bir domuz bulunmaktadır. Hayvanlar arasında onun düşünceleri benimsenir. Koca Reis kısa süre sonra hayatını kaybeder. Hayvanlar arasında bu düşünce oldukça benimsenmiştir. Ayaklanmanın organizasyonu Snowball ve Napoleon adındaki domuzlar tarafından yürütülür. Hayvanlar aç kaldıkları bir gün ahırın kapısını kırarak hareketi başlatmışlar ve çiftlik sahibi ve çalışanları çiftlikten atmayı başarmışlardır. Artık kendi kendilerini yönetebilecek, birlikte çalışıp eşit bir şekilde paylaşımında bulunabileceklerdir. Onların en büyük düşmanları iki ayaklılardır yani insanlar. Bu noktada iktidar mücadelesi Snowball ile Napoleon arasında boy gösterir. Napoleon Snowball'ın çiftliği terketmesini sağlar ve kendi kurallarını geliştirir. Roman özgürlük ve eşitlik mücadelesi ile başlayıp ancak amacından sapan bir yönetim biçimine işaret etmektedir.¹

Roman bir çiftlikte yaşayan hayvanların sömürüye karşı ayaklanması ile başlamaktadır. Daha özgür ve eşit bir yaşam için yola çıkan hayvanların içinde bulunana bir grubun amacından sapmasını ifade etmektedir.

¹ Orwell, George, 2016. "Hayvan Çiftliği" Çeviren: Celal Üstel, Can Yayınları. İstanbul.

Bu roman George Orwell'in bir yönetim biçimi hayalinin nasıl diktatörlüğe dönüştüğünü hayvanlar üzerinden anlatmasıdır. Hayvanlar üzerinden bir takım temsiller yapılmaktadır. Burada Koca Reis Karl Marks'ı, Snowball Troçki'yi Napoleon ise Stalin'i temsil etmektedir. Genel kanı budur ancak bu farklı ülkeler açısından da değerlendirilebilir. Dönemin Sovyetler Birliğinde verilen eşitlik ve özgürlük mücadelesinin nasıl olup da diktatörlüğe dönüştüğünü anlatan bir eserdir. Bu noktada hayvanlar verdikleri mücadele sonucunda ellerinden alınanlar karşısında hiçbir şey yapamamaktadır. Hayvanlar insanlara karşı bir mücadeleyi kazanmıştır ancak kendi türü olan domuzların daha baskıcı yönetimi ile karşı karşıya kalmıştır. Bu durum bir iktidar problemi olarak değerlendirilebilir.

Politik İktidar Bağlamında Hayvan Çiftliği Romanı

Hayvanlar artık çiftlikte kendi kurallarını koymuşlardı. Birlikte çalışıp eşit şekilde paylaşacaklardı:

*"Aslında herkes kendi gücü ve yeteneğine göre iyi çalışıyordu. ...Hiç kimse çalıp çırpıyordu hiç kimse kendine ayrılan tayı konusunda homurdanıp söylenmiyordu.; bir zamanlar çiftlikteki hayatın olağan özelliklerinden sayılan kavgalar, ısırılmalar, kıskançlıklar neredeyse tümüyle ortadan kalkmıştı....."*²

Burada hayvanlar kurallarını ortak olarak koyduklarından bir uzlaşmaya varıldığından her şey yolunda gitmekteydi. Taki Napoleon'un yetiştirdiği köpekleri Snowball'ın üzerine salmasına kadar. Hayvanlar oldukça şaşkın ve korkak bakışlarla olayları seyrediyordu.

İşte bu noktada bir otorite olan Snowball'ın çiftlikten korkunç biçimde kovalanması ile birlikte iktidar olgusu devreye girmiştir. Politik iktidar tahakkümü beraberinde getirmektedir. Bir liderin ya da grubun diğer insanlar üzerindeki hakimiyeti ile ölçülmektedir. Otoriteden farklı olarak zorlama vardır. Eşitsiz ve isteğe bağlı olmayan bir ilişkiyi ifade eder. Bu durum da iktidar baskı ve korkunun merkezine yerleşmiştir. Eşitlik ile başlayan mücadele sonunda eşitlikten söz etmek artık olanaksız hale gelmiştir.

Çiftlikte her şey yavaş yavaş değişmeye başlamıştır:

"Napoleon arkasında köpekleri ile bir zamanlar Koca Reis'in konuşma yaptığı yükseltiyeye çıktı ve artık Pazar sabahları toplantılarına son verileceğini açıkladı: Bu gereksiz toplantılar vakit kaybından başka bir şey değildi.....Kurul sorunları kapalı oturumlarda ele alınacak.....Hayvanlar

² Orwell George, Hayvan Çiftliği, s:69

Pazar sabahları gene bayrağı selamlamak, İngiltere'nin Hayvanları şarkısını söylemek ve haftalık buyrukları almak için toplanacaklar, ama tartışmalara asla izin verilmeyecekti....."

Romanı Foucault'un iktidar çözümlemesi ekseninde değerlendirebiliriz. Foucault, iktidarı bir hükümlanlık, yasa ve yasaklama sistemi içinde tasarılar. Bu modele göre, iktidar bir el koyma hakkıdır; hükümlan uyruğundakilerin varlığına, ürettiklerine, emeklerine ve hatta kanlarına; yani nesnelere, zamana, bedenlere ve nihai olarak yaşamın kendisine el koyar. Foucault'a göre, iktidar söylem ve kurumsal anlamda birbirine koşut olarak gelişir. Önce söylem üzerinden şeylerin doğasına ilişkin açıklama getiren iktidar, ardından bu söyleme uygun kurumsal mekanizmalar geliştirilerek denetim ve kontrol süreçlerini birlikte işletir.³

İktidarı elinde bulunduran grubun üyeleri artık diğer hayvanları denetim altına almaya ve eşitlik ilkesini ihlal etmeye başlamışlardır. Çiftlikte yönetime karşı bir takım eleştiriler dile getirilmeye başlamıştır. Bazı diyaloglar şu şekildedir:

Hayvanlar, "Bütün hayvanlar eşittir" ilkesini hatırlayıp, "bu nasıl eşitlik" diye kendi kendilerine söylenmeye başlarlar. Hemen, ilkelerin yazılı olduğu duvarın yanına gidip, duvardaki yazıların değiştirilmiş olduğunu, ilk defa, fark edip, duvardaki bütün yazılar silinmiştir ve sadece; "Bütün hayvanlar eşittir FAKAT Bazı hayvanlar ötekilerden daha fazla eşittir. Yazmaktadır.

Bu noktada Zizek'in üzerinde durduğu "sinizm" kavramına değinmek yerinde olacaktır. Sinizm, bireyin tüm olan biteni bilmesine rağmen hiçbir şey bilmiyormuş gibi davranması olarak ifade edilmektedir. Bu bilmezlikten gelme durumu, toplumsal ve siyasi kurumlar tarafından inşa edilmektedir. Bu inşa sürecinde ekonomik, siyasi, toplumsal kurumlar işbaşındadır. İktidarın amacı toplumsal anlamda bireyleri denetim altına almaktır. Bu süreçte denetim altında tutulan birey sinik bir bakış açısı ile olan bitene müdahale edemez duruma gelmektedir.⁴

Sonuç olarak başlangıçta eşitlik ve özgürlük temelinde gerçekleşen hareketin güç istenci bağlamında iktidar arzusu ile yolundan sapmasına verilen anlamlı bir eserdir. Bu eser çok farklı boyutlarla incelenebilir. Siyasi, toplumsal, ekonomik birçok etkeni içinde barındıran ve dönemin koşulları içinde filizlenen düşünceleri

³ Foucault M (2011) Özne ve İktidar: Seçme Yazılar 2, Çev: Işık Ergüden ve Osman Akınbay Yapı Kredi Yayınları, İstanbul. Işık E (1998) "Beden ve Toplum Kuramı", Bağlam Yayınları, İstanbul.

⁴ Zizek, Slavoj. (2014), Günümüz İdeolojisinden Kesitler. Çev: Erkan Ünal, Encore Yayınları: İstanbul, s,57.

tüm çelişkileri ile anlatan bir eserdir. İktidar istenci güç istenci ve tahakküm kurabilme, denetleme, yönlendirme gibi birçok unsuru kapsamaktadır. İktidar'ın (güç) kullanım biçimlerine dikkat ettiğimizde tarihte çeşitli özgürlük, adalet ve eşitlik vaadi ile toplumda seçimle iktidara getirilen kişi ya da grupların bireylere vaat ettikleri ile uygulamaları arasındaki bir paradoks ile karşılaşmaktayız. Bu bağlamda George Orwell'ın Hayvan Çiftliği romanı günümüzde de iktidarın niteliklerini ve uygulamalarındaki çelişkileri analiz etmemizde yardımcı bir kaynak niteliği taşımaktadır.

